

LÄHEMAD ÜRITUSED

Laupäeval 7. ja pühapäeval 8. augustil Võrtsjärve ääres Vaiblas **ESAS IX suvekool.**

Peipsi rannal on tarkust kogumas ja energiat taastamas käidud juba seitse korda. Seekord, nagu kolm aastat tagasigi, toimub suvekool Võrtsjärve kaldal Vaibas seltsi aseesimehe Paul Kuldkepi kodus Nõmmeotsa talus.

Kavas on arutleda (spordi)ajaloo uurimise üle ja selgemaks rääkida, kuidas seda saaks tänapäeval paremini teha. Teiseks teemaks on 100-aastane ujumine Eestis. Koolitunde juhatavad vastavad asjatundjad ja loomulikult on ka kõigil suvekoolist osavõtjatel võimalus oma mõtted välja öelda.

Suvekoolist osavõtmiseks on vajalik hiljemalt 27. juuliks registreeruda (kohtade arv on piiratud, seega varasematel registreerujatel on eelis) osavõtumaksu 75 krooni tasumisega Eesti Spordiajaloo Seltsi arveldusarvele nr. 10152001602002 SEB pank. Tallinna osakonna liikmed saavad selle maksta ka oma osakonna laekurile. Ka võib jätta (või kulleriga saata) oma osavõtusoov ja seda kinnitavad rahatähed Eesti Spordimuuseumi (Tartu, Rüütli 15) seltsi esimehe Enn Mainla (tel. 7300754, 56497632) kätte või tema nimele kinnises ümbrikus muuseumi valvelauda.

Osavõtumaksu tasunutele kindlustatakse majutus (kaasa tuleb võtta oma voodivarustus, magamiskott vmt. Kuna jalgadega magamiskohti ilmselt kõigile ei jätku, siis osale on pakkuda romantiline öö lakas heintel. Võimalik ka telkida), **toitlustamine** (õhtu- ja hommikusöök ning kaks lõunat) **ja tasutakse kohalesõidu kulud** (avalduse alusel bussipiletite esitamisel või eraauto puhul kaugusele vastava bensiinitšeki lisamisel, kusjuures täishind eeldab reeglina autos vähemalt kolme kaasreisijat, milleks Tallinna osakonna liikmetel palutakse hiljemalt augusti esimestel päevadel võtta kontakti oma osakonna juhatusega ja tartlastel jt. lõunapoolt sõitjatel juhatusega Spordimuuseumis, kes korraldavad reisiseltskondade komplekteerimist).

Saabumine Vaiblasse Nõmmeotsa tallu on 7. augustil 12.00ks. Kohapeal teatatakse täpsem ajakava, milles loomulikult on jäetud koolitundide kõrval aega ka sportlikuks lõõgastuseks ja karastamiseks Võrtsjärve voogudes. Koduteele on planeeritud asuda pühapäeval kella 16.00 paiku.

Kolmapäeval, 1. septembril kell 12.00 – ESAS seltsipäev Eesti Spordimuuseumis, kuhu on oodata üllatuskülast.

Neljapäeval, 16. septembril kell 16.00 – ESAS Tallinna osakonna õhtul Kalevi sportlasklubis (Tallinn, Pärnu mnt. 41) on oodata põnevat külast (koha ja aja kohta võib tulla täpsustusi, pidage ühendust osakonna juhatusega).

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni ESAS ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda.

KROONIKA

MIDA KÕIKE EI KOGUTA!

Ille Palm

7. aprillil olid spordimuuseumis seltsipäeval jutuks kolleksioneerimine, ajendiks muuseumis avatud Ain Kaasiku märginäitus. Teema oli kohale meelitanud ka mitmeid tuntud kogujaid. Kuulajaid oli üle kahekümne, nende seas rõõmustavalt ligi kümnekond tudengit.

Ain Kaasik rääkis enda märgi kogumise algusest ja oma kogu sisust. Enamus tema 15 000 märgist on spordimärgid, kuid on ka suveniirmärke (enamuses linnade märgid) ja vähemal määral muid. Märgid on kogus paigutatud aluste peale teemade kaupa.

Vaateid Ain Kaasiku kolleksiooni väljapanekule spordimuuseumi keldrigaleriis

Ain Kaasik jutustas ka, et 40.–50. aastatel oli Eestis oma märgitegijate koolkond maailma tasemel. Siis valmistati kõige uhkemaid märke, kusjuures kasutati ka sõjaeelseid vorme, aga ajastule vastavalt lisati märkidele viisnurk.

Juttu oli VTKst ja sellega seotud märkidest. Märgid, mida valmistati iga spordisündmuse (spartakiaadid, meistrivõistlused, kehakultuurlaste päevad jne) puhuks, peegeldasid selleaegset spordisüsteemi. 1957. aastast alates hakati Nõukogude Liidus valmistama alumiiniummärke, kuid Eesti jäi sellest uputusest enamasti eemale. Meil tehti rohkem emailmärke. Räägiti veel meistersportlase, teenelise meistersportlase märkidest, meil levinud Norma märkidest, Tallinna juveelitehases valmistatud märkidest, võltsingutest jne, aga ka sellest, et kõige rohkem märke leidub prügimägedel.

Seejärel rääkis Vello Lään, milliseid spordiga seotud asju üldse kogutakse ja et need kogud on suur kultuuriväärtus, mis peaks säilima muuseumides või edasi antama teistele kogujatele. Kogujate töö on tänuväärne.

Kohal olnud kollektsionäärid rääkisid enda kogumiskogemusest – näiteks Arvo Mürsepp kogub telefonikaarte, mida tal on umbes 12 000, Enn Kallas kindlustusdokumente, noormees Ravo Kask Ameerika korvpallikaarte jne. Rohkesti asjakohaseid vahemärkusi tegi metallikunstnik Tõnu Lauk.

Enn Mainla kutsus üles mõtlema, mis nendest kogudest hiljem saab. Spordimuuseumi märgikogu hoidja Karita Vard tutvustas muuseumi kogu ja eriti Rundaltsevi kogu Moskvast, mis muuseumil on õnnestunud soetada ja milles on ka Eesti märke.

SPORDIMUUSEUMI NÄITUSED HAAPSALUS

6. - 30. aprillini oli Läänemaa Muuseumis Haapsalus avatud Eesti Spordimuuseumi kaks rändnäitust. Esimene neist – "Rännukihk" – kajastab eestlaste pürgimust kõrgustesse ja kaugustesse, näha sai mägede vallutusi ning maade ja merede "avastamisi". Olümpiahariduslik näitus – "Olümpia ja mängud: pidu meis enestes" – selgitas aga lihtsas ja arusaadavas vormis olümpismi põhitõdesid ning olümpialiikumise ja Eesti spordi ajalugu.

Loomulikult on võimalik neid rändnäitusi ja veel mitmeid teisigi soovi korral ka mõnda teise Eestimaa nurka tellida.

VANCOUERI OLÜMPIARAAMAT JA MUINASJUTUD

Gunnar Pressi koostatud 304-leheküljelisest Eesti Olümpiakomitee ametlikust olümpiaaraamatust pealkirjaga "XXI taliolümpiamängud. Vancouver 2010" leiab lugeja lisaks võistlusülevaadetele ka kirjatükke Vancouverist kui olümpialinnast, rikkalikult fotosid ning põhjaliku tulemuste statistika. Raamatu põhiautoriteks on 14 spordiajakirjanikku.

6. aprillil esitletud Vancouveri olümpiaaraamatus on muuhulgas näinud trükivalgust ka kolm spordimuuseumi muinasjutukonkursile laekunud tööd. Spordimuuseumi korraldatud koolinoortele suunatud taliolümpiamängude teemaliste muinasjuttude kirjutamise konkurss toimus 1.–28. veebruarini. Tegemist oli juba teise olümpiamängude aegse konkursiga. 2006. aasta Torino taliolümpiamängude ajal toimus spordimuuseumis joonistusvõistlus, mille kaks parimat tööd leidsid koha Torino olümpiaaraamatus.

Vancouveri olümpiaaraamatus on kolmel leheküljel astunud olümpiaaraamatu autorite sekka spordimuuseumi muinasjutukonkursil osalenud Lily Marleen Suuremõisa põhikoolist Hiiumaal, Maris Arge Salme põhikoolist Saaremaal ja Helve Sokk Tartu Veeriku koolist. Need jutud valis Vancouveri olümpiaaraamatu peatoimetaja, spordiajakirjanik Gunnar Pressi juhitud žürii välja 535 laekunud töö hulgast, mis saabusid rohkem kui poolesajast koolist kõikjalt üle Eesti. Konkursi tulemused olid alljärgnevad.

Vanuserühm I-III klass: 1) Lily Marlen (Suuremõisa Põhikool, 2. klass) "Prints-olümpiasportlane", juhendaja Külli Kreegi; 2) Maris Arge (Salme Põhikool, 3. klass) "Tõll aitas", juhendaja Valve Reede; 3) Markus Laanoja (Tartu Miina Härma Gümnaasium, 2.b klass) "Ilus uisutaja", juhendaja Eve Kukemelk.

Vanuserühm IV-VI klass: 1) Helve Sokk (Tartu Veeriku Kool, 5.a klass) "Muinasjutumaa olümpiamängud", juhendaja Riin Grossmann; 2) Kaisa Rooba (Tapa Gümnaasium, 4.b klass) "Revolverlaskesuusatamine", juhendaja Erika Tamm; 3) Kelly Vildek (Tapa Gümnaasium, 4.b klass) "Andruse unenägu", juhendaja Erika Tamm.

Vanuserühm VII-IX klass: 1) Heleri All (Tootsi Põhikool, 8. klass) "Olümpiaime", juhendaja Inga Raudsepp; 2) Aleksa Tsiplis (Narva Vanalinna Riigikool, 7.b klass) "Punamütsike olümpiamängudel", juhendaja Maria Tširkova; 3) Annika Lindok (Tartu Kesklinna Kool, 9.b klass) "Muinasjutt Teemantikesest", juhendaja Kairi Ragul.

Vanuserühm X-XII klass: 1) Simmo Pukk (Tartu Kutsehariduskeskus) "Taliolümpiamängud Punase Vahtralehe maal", juhendaja Eha Popandopulo; 2) Janne Põld (Tartu Raatuse Gümnaasium, 10. klass) "Unistus olümpiast", juhendaja Lea Sokman; 3) Girli Kikkas (Viljandi Carl Robert Jakobsoni nimeline Gümnaasium) "Muinasjutt seitsmest vennast".

AJATUD SPORDIHETKED

Daimar Lell

14. aprillist oli Mustamäe Kultuurikeskuses Kaja kaks nädalat avatud spordimuuseumis valminud fotonäitus "Aeg ja hetk spordis. Gunnar Vaidla 90".

Fotograaf Gunnar Vaidla (1919 – 2007) suutis oma elu jooksul fotoaparaadiga üles võtta sadu tuhandeid kaadreid teda ümbritsevat elu – sporti, teatrit, loodust.

Spordimuuseumis 2009. aasta sügisel Vaidla 90. sünniaastapäevaks valminud näituse eesmärgiks on tema fotopärandi abil ühendada sport ja seda ümbritsev ajastu. Näituse koostajate soov on näidata, kuidas jäädvustatud spordihetked võivad olla ajatud ning avada loodud tekstidega mõningaid võimalikke lähenemisviise. Eksponeeritud fotode hulka on valitud võimalikult erinevaid spordialasid, kuid näituse keskmeks ei ole tippatleet, vaid sport ühiskonna osana laiemalt.

KÜLAS OLII AINO-EEVI LUKAS

Ille Palm

21. aprillil oli seltsipäeva külaliseks Nõukogude Liidu 1947. ja 1949. aasta meister ratsaspordi takistussõidus Aino-Eevi Lukas.

Aino-Eevi Lukas

Külaline jutustas oma noorusajast, mis sõjaväelasest isa tõttu kujunes peale sõda keeruliseks. Kuid just isa kõrval Tartus ja Värska laagris oli tal võimalus suhelda hobustega juba enne sõda ja veelgi enam 1945. aastast, kui algasid ka esimesed treeningud Evald Nõmme juhendamisel Tallinnas. Olude sunnil 1950. aastast elas ja treenis ta Moskva Spartakis ja seejärel Gruusias Abhaasias, kus töötas ka treenerina ja püüdis arendada euroopalikku ratsasporti. Nendel aegadel võistles ta sageli ja saavutas rohkesti häid kohti. Aino-Eevi Lukas oli ka 1952. aasta Helsingi OMi kandidaat, kuid tema persoon siiski ei sobinud.

Tartusse tagasi tuli ta 1955. aastal, astus ülikooli õigusteaduskonda ja lõpetas selle 1961. aastal. Õpingute tõttu loobus spordist. Hiljem töötas ta pikemat aega advokaadina ja oli üleminekuajal 1989–1993 Tartu linnavolikogu esimees. Viimases ametis aitas ta kaasa Ihaste ratsaspordibaasi rajamisele.

EESTI UJUMINE 100

Rein Järva

22. aprillil kogunesid vanasse armsasse Kalevi võimlasse Tõnismäel paljud seltsikaaslased, aga ka endiste aegade veesportlased. Põhjuseks Eesti ujumise 100-nda juubeliaasta äramärgimine Kalevi veteranide ühenduse ja ESAS-i Tallinna osakonna poolt ühiselt korraldatud ajaloopäevaga.

Eesti Ujumisliidu president Evelyn Sepp ajalooapäevast osavõtjate ees

Peale Eesti Ujumisliidu presidendi Evelyn Sepa tervitussõnu astus peaettekandega üles seltsikaaslane Toivo Viilep, meie vast ainuke ja kompetentseim veespordi ajaloolane. Kuulajaskond sai mäluvärskendust ja kinnitust, et Eesti ujumise esimesse sajandisse mahub väga palju märkimisväärsed. Üle kõige helgib Moskva mängude olümpiakuld Ivar Stukolkini poolt saavutatuna. Rahvusvaheliste tiitlivõistluste medaleid on läbi aegade veelgi. Toivo Viilep oli lisaks ettekandele koostanud põhjaliku kronoloogilise ülevaate sajandivanusest veespordist Eestis.

*Kõnepuldis
Väino Viherpuu,
ajalooapäeva
juhatamisega
tegevad
Eve Peets ja
Aime Tobi*

Seltsikaaslane ja endine veepallur Väino Viherpuu rääkis oma ettekandes huvitavalt aegadest, kui veepall oli Eestis veel spordiala. Veepall Eestis mahub täpselt poole sajandi sisse. 1923. aastal peeti 1. Eesti meistrivõistlused, 1973/74. hooajast alates otsustasid kõrgemad spordijuhid spordiala Eestis likvideerida. Veepalli taassündi Eestis on raske loota.

Seejärel astus oma meenutustega üles Veiko Siimar, kelle olümpiaetteastest Roomas möödub tänavu 50 aastat. Tollal oli 18aastase rahvusvaheliselt tundmatu

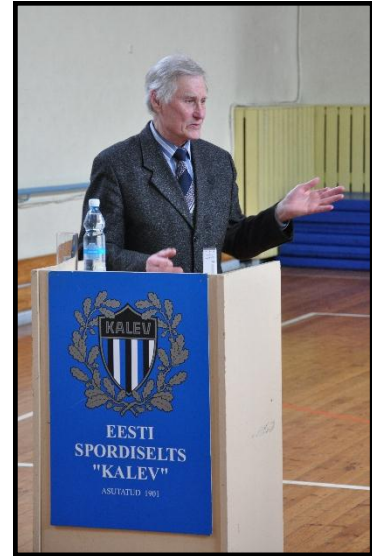
noormehe pääs olümpiafinaali omajagu üllatav. Siimar rääkis värvikalt ujumisest Nõukogude Liidus pool sajandit tagasi ja enda lühikeseks jäänud ajast tippujumises.

Veiko Siimar

Ivar Stukolkin

Viktor Indrikson

Järgmist ujumist olümpiafinaalis tuli oodata 20 aastat. Ivar Stukolkin tegi tagasivaate Moskva OM-ile ja enda ujumistele olümpiabasseinis, mis lõppesid kahe medali kojutoomisega.

Viimasena rääkis küsimuste-vastuste korras Viktor Indrikson – kolme põlvkonna ujujate „patriarh“, kui nii võib väljendada. Eesti veepallikoondise värvavahina, Eesti 1957. aasta parima sportlase kuldujuja Ulvi Voog-Indriksoni abikaasana, tippujudest kaksikutest tütarde Kaja ja Kaire Indriksoni isana ning praeguste tippude Aljandite vanaisana on ta selle nimetuse ära teeninud küll. Viktor rääkiski ujumise järjepidevusest oma suguseltsis ja tippujude „taastootmisest“.

Ajaloopäev lõppes sportlasklubi ruumis kohvitassi taga elava muljetevahetamisega.

POOLA SPORT VANADEL FOTODEL

Daimar Lell

Poola Spordimuuseumi direktor Tomasz Jagodziński ja Eesti Spordimuuseumi direktor Daimar Lell avasid 27. aprillil spordimuuseumis fotonäituse "Poola sport vanadel fotodel".

Rohkem kui poolsada fotot pakuvad põneva läbilõike Poola populaarsemate spordialadest aastatel 1884–1924. Ning nendeks aladeks olid võimlemine, sõudmine, jalgrattasõit, tennis, kergejõustik, jalgpall, aga ka suusatamine ja uisutamine.

Direktorid Daimar Lell (keskel) ja Tomasz Jagodziński (paremal) tõlgi vahendusel vestlushoos ning moment näituse avamiselt

Näituse koostajad ei püüa anda terviklikku ajaloolist ülevaadet, pigem on keskendunud tollal uudsete nähtuste – spordi ja fotograafia kokkupuutepunktidele, mis tänasele vaatajale (iseegi spordivõõrale) kindlasti positiivseid emotsioone ning rõõmsaid üllatusi pakuvad.

Poola Spordimuuseumis valminud näitus jõudis Eestisse tänu kahe muuseumi pikaajalistele ning headele koostöösuhetele. Näituse avamise eel arutleti ka edasise koostöö teemadel. Kokkulepitud raamkava kohaselt jõuab järgmisel aastal üks Eesti Spordimuuseumis koostatud näitus omakorda Varssavisse. Lisaks osaletakse järgnevatel aastatel vastastikku muuseumide konverentsidel.

Näitus "Poola sport vanadel fotodel" oli avatud 6. juunini, kuid ka seda fotonäitust on võimalik tellida vabariigi teistesse paikadesse.

SPORDIMUUSEUM KÜLAS KAEVURITELINNAS *Daimar Lell*

Daimar Lell õpilaste ees esinemas

3. mail oli spordimuuseum külas Kohtla-Järve Kesklinna Gümnaasiumis. "Külakostiks" oli kaasa võetud näitus "Meie spordisangarid – Eestimaa uhkus", üks korralik mälumäng, põnevaid museaale ning loomulikult hulgaliselt auhindu tegusamatele. Programmist ei puudunud ka tavapärased muuseumitutvustused-loengud. Sportliku kooli kõige sportlikumad õpilased said üksteiselt mõõtu võtta sõudeergomeetril.

Seekordseteks kuulajateks-kaaslööjateks olid kooli vanemate klasside õpilased, kellele see, lisaks uutele teadmistele, pakkus kindlasti ka põnevat vaheldust eksamiperioodile. Eriti meeleolukaks kujunes mälumäng, kust ei puudunud ka rõõmsad ja veidi kurvemad emotsioonid.

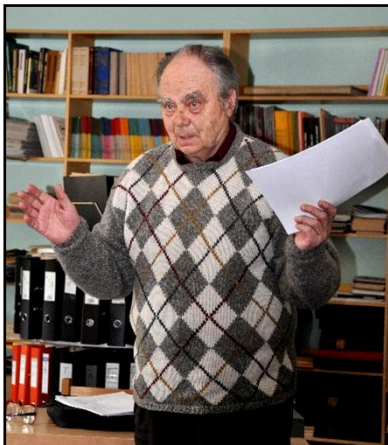
Asjalik ja hariv kokkusaamine Kohtla-Järvel sai teoks Eesti Spordimuuseumi projekti "Spordimuuseum tuleb külla" raames. Spordimuuseumi eriline tänu kuulub seejuures kooli kehalise kasvatuses õpetajale, küllakutsumise eestvedajale Inna Sergejevale.

SELTSI TÄISKOGU KOOSOLEK JA KOOLITUS

Ille Palm

Koosoleku 5. mail avas Enn Mainla, kes tegi teatavaks spordimuuseumi teatmematerjali kogumise 33. võistluse tulemused (vt lk 19–20) ja muuseumi direktor Daimar Lell andis parimatele üle aukirjad.

Seejärel andis Enn Mainla lühikese ülevaate seltsi üritustest möödunud poolaasta jooksul, milles kiiduväärse kõrval puudutas meelehärmi tekitavat ning laitust väärivat Tiit Lääne koostatud "Eesti spordi taskuentsüklopeediat". Rein Järva arvas viimase kohta, et vähemalt Eesti Spordimuuseumis oleva eksemplari võiks kasutaja jaoks varustada vigade loeteluga, et takistada mingilgi määral nende edasilevimist. Et aga teost pole käibelt kõrvaldatud ning kirjastuse poolt pole midagi tehtud asja parandamiseks, on raske takistada seal leiduva valeinformatsiooni kasutamist. Enn Mainla arvas, et selts peaks püüdma koostada süsteemsema spordi kronoloogia, mis täiel määral tõele vastab.

Helmut Valgmaa esinemas ja seltsikaaslased saalis kuulamas

Revisjonikomisjoni esimees Mai Luik andis ülevaate 2009. aasta finantsaruandest, mille koosolek ühehäälselt kinnitas.

Koosolekule järgnenud koolitusel esines Helmut Valgmaa spordi-terminoloogia teemal, tutvustades vastava töögrupi tööd väljaande "Pallimängude ja võimlemise sõnavara" kallal. Raamat koosneb kolmest osast: üldosa, seletav sõnaraamat ja tõlkesõnaraamat (eesti, inglise, saksa ja vene keel), millest esimene osa on valmis. Ühtlasi andis ta ülevaate sporditerminoloogia arenemisest Eestis, tõi hulgaliselt näiteid terminite seletamiseks kasutatud sõnastustest ja palus vastava küsitluslehe kaudu kuulajatel hinnata mõistete "kehakultuur" ja "sport" erinevate definitsioonide sobivust.

SPORDIMUUSEUM PRIMA VISTAL

Daimar Lell

Eesti Spordimuuseum lõi esmakordselt kaasa kirjandusfestivalil Prima Vista, mille põhiprogramm toimus sel aastal 6.–8. maini.

Prima Vista eelürituste raames toimus 5. mail kell 14.00 spordimuuseumis vestlusring „Sport ja kirjandus“, kus kirjanduse ja spordi kokkupuudetest ja seostest vestlesid Prima Vista tänavune patroon, kunagine Eesti Spordimuuseumi töötaja, luuletaja Hannes Varblane, spordifilosoof Paavo Kivine ning Sirbi toimetaja Tarmo Teder.

TÜ Raamatukogu ees toimuval raamatulaadal sai kõigil kolmel päeval, so 6.–8. maini ka spordimuuseumi trükiseletilt soetada põnevaid trükiseid. Muuhulgas jõudis müügile paar lausa trükisooja muuseumi väljaannet.

6. ja 7. mail sai aga Pargiraamatukogu lavatelgis uudistada spordimuuseumi näitust "Vaimuvara võim", mis tutvustab läbi aegade olulisi eestikeelseid spordiraamatuid, mis on kujundanud Eesti spordimaastikku ning inimeste mõttemaailma.

*Hannes Varblane, Paavo Kivine ja Tarmo Teder
kohtumisel spordimuuseumi raamatukogus*

*Kalle Voolaid tutvustamas
raamatut „Jõumees Jüri“*

JÕUMEEES JÜRI LÄKS SEIKLEMA

Daimar Lell

Trükist on ilmunud spordimuuseumi järjekordne väljaanne noorele lugejale pealkirjaga "Jõumees Jüri".

Lustaka, kuid samas hariva ja informatiivse raamatu peategelased on ammusel ajal elanud jõumees Jüri ning tema kaaslane, tugev naisterahvas Mari. Nende tegelaste loomisel pakkusid raamatu kokkupanijatele inspiratsiooni kaks ajaloolist isikut: legendaarne Eesti jõumees Georg Lurich ja peaaegu sama legendaarne naissoost raskejõustiklane Maria Loorberg.

Raamat ise pakub põnevat lugemist Jõumees Jüri erilisevõitu seiklustest ning sekeldustest. Saab ka aimu, mida Eesti raskejõustiklased üldse aegade jooksul maailmas saavutanud on. Lisaks on siia kaante vahele kogutud fotogalerii meie tuntud jõumeestest ja valik nuputamisülesandeid. Väiksemale raamatu-sõbrale pakub raamat võimaluse Jüri ja Mari seiklustele ise värvi lisada ehk siis pilte värvida.

Raamatu koostajaks on Kalle Voolaid, pildid joonistas Veljo Lamp ning nuputamisülesanded pani kokku Rait Männik. "Jõumees Jüri" maksab 50 krooni ning osta saab seda spordimuuseumi muuseumipoest.

TALVISED OLÜMPIAMUINASJUTUD

Daimar Lell

Hea kingitus spordi-, muinasjutu- ja hea tuju sõpradele. Trükist on ilmunud noorte autorite kirjutatud muinasjutukogumik.

Raamatu koostaja Kalle Voolaid on muinasjutumaailma sisse elamas

7. mail esitleti spordimuuseumis "Talviseid olümpiamuinasjutte". Kogumik valmis lugudest, mis osalesid 2010. aasta veebruaris Eesti Spordimuuseumi korraldatud taliolümpiateemaliste muinasjuttude konkursil. Osalejad võisid muinasjutuvormis kirjeldada just selliseid taliolümpiamänge, nagu neile meeldis, parimad tööd aga pääsesid omakorda ka Vancouveri olümpiaaraamatusse. Kuid sellega asi ei piirdunud – et konkursist osavõtt osutus ootamatult rohkearvuliseks ja heatasemeliseks, siis otsustasid korraldajad parematest töödest välja anda omaette muinasjutukogumiku.

Kogumikku pääses 50 muinasjuttu, mis raamatus on järjestatud vanuserühmade kaupa. Kuigi töid on veidi toimetatud, on seejuures siiski maksimaalselt püütud säilitada autorite eriomast keelekasutust.

"Talviseid olümpiamuinasjutte" saab osta spordimuuseumi muuseumipoest ning selle toreда raamatukese hinnaks on 30 krooni.

ANDRUS JA JAAK NING 50 NOORT KIRJANIKKU

Daimar Lell

7. mail tehti kokkuvõtteid taliolümpiateemaliste muinasjuttude kirjutamise konkursist. Noortele kirjutajatele olid külla sõitnud Andrus Veerpalu ja Jaak Mae.

*Andrus Veerpalu kirjutamas autorammi, seda jälgivad (paremalt)
Jaak Mae, Rita Mägi, Hilja Nõmmoja ja Liivi Sõerunurk*

Üritus oli väga rahvarohke. Kohal olid peaaegu kõik žürii poolt esile tõstetud nelja vanuserühma kolm paremat koos juhendajatega, lisaks veel need, kelle jutud leidsid koha vastilmunud kogumikus "Talvised olümpiamuinasjutud".

Jaagul ja Andrusel oli täita vastutusrikas ülesanne – anda käepigistused ja auhinnad parematele, autorieksemplaride kätteandmine ning loomulikult suure tordi lahtilõikamine, arvutute autogrammide andmine ning pildistamine. Rõõm sellest oli vastastikune – sära oli silmis nii olümpiamedalivõitjatel kui lastel ning nende õpetajatel.

INIMESED TUNGLESID MUUSEUMISSE

Daimar Lell

15. mail toimunud muuseumiöö tõi spordimuuseumisse üle 850 inimese! See on spordimuuseumi muuseumiööde absoluutne rekord.

Kuna muuseumiöö kestis sellel aastal "kõigest" 4 tundi, siis külastas spordimuuseumit tunnis kaugelt rohkem kui 200 inimest. Võrreldes möödunud aastal toimunud ning samuti ülimalt edukaks osutunud muuseumiööga, oli kasv üsna märgatav. Aasta tagasi külastas spordimuuseumit kuue tunni jooksul ligi 700 inimest.

Seekordsetele muuseumiöölisele pakkus spordimuuseum nii uut kui vana. Tavapäraselt olid avatud kõik muuseumi näitused. Tavapäraseks võib nimetada ka ülipopulaarset Öömälukat, mille algusaeg

Käimas on öömälukas

küll ülima rahvarohkuse tõttu veidi venis, kuid mis sellegipoolest pakkus mängijaile hulgaliselt positiivseid emotsioone. Viimased kilvarid lahkusid muuseumist alles pärast südaööd. Uute ettevõtmistena oli huvilistel võimalus osaleda suurel ergomeetrivõistlusel ning kuulata muuseumiööks valminud T-lugu.

Heameel on nentida, et õhtutunnid tõid muuseumisse hulgaliselt ka mitte-eestlastest eestimaalasi, aga ka turiste nii Euroopast kui kaugemaltki. Spordimuuseumi kaugeimad külastajad muuseumiööl olid pärit Hongkongist.

MIKA KERÄNENI LUGU ÜHEST VANAST ASJAST *Daimar Lell*

Tänavuseks muuseumiööks, 15. maiks valmis paljudes muuseumides T-lugu. Spordimuuseumis oli selle autoriks lastekirjanik Mika Keränen.

Selleaastane muuseumiöö tõi üle Eesti muuseumidesse üle 70 000 inimese, mis näitab ürituse tõelist populaarsust. Muuseumiöö üheks eriatraktsiooniks olid T-lood: Eesti kirjanike lühipalad, mida sai kuulata mobiiltelefonipõhises audiogiidis Regio T-numbri platvormil. Spordimuuseumile kirjutas loo ning luges ka linti 2010. aasta kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastapreemia laureaat laste- ja noorsookirjanduse kategoorias Mika Keränen.

Muuseumiööl sai lugu kuulata tasuta. Hetkel on see endiselt kuulatav ning ühe kõne hind on 7 krooni. Millest Mika kirjutas? Vastus on, et soepiitsutajast. Kes või mis see on, seda võib vaatama tulla muuseumisse, aga võib helistada ka numbrile 171 201 225 ning kuulata.

Spordimuuseumis jätkub nii vaatamise kui ka tegutsemisrõõmu igale eale

ENNE SUURT SUVE

Rein Järva

20. mail pidas Tallinna osakond hooaja viimase seltsipäeva tavakohaselt Kalevi sportlasklubis. Õrn lootus, et tuua seoses Eesti ujumise juubeliaastaga „peidust“ välja omaaegne tipp Ulvi Voog-Indrikson kahjuks luhtus. Kohale tuli küll Viktor Indrikson, kuid kahjuks ilma abikaasata. Viktori suu läbi saime kuulda Ulvi noorusaegadest, tema jõudmisest veespordi juurde ja tippaastatest nii vee peal kui vee all.

Tallinna osakond ei kaota siiski lootust ükskord silmast-silma kohtuda Eesti 1957. a. parima sportlasega.

Seltsiõhtu teise poole sisustas osakonna esimees, kandes ette Eesti korvpalli 90. aasta juubeli puhuks ette valmistatud ettekande ühe lõigu (Eesti korvpall aastail 1920–1940). Täistekst Eesti korvpalli 90aastasest ajaloost tuli ettekandmisele 3. juunil korvpallihooaja lõpetamisele eelnenud ajalootunnil, mis Eesti Korvpalliliidu poolt korraldatuna oli kahjuks kinnine üritus.

ÜLIÕPILASSPORT MUUTUVAS AJAS

Daimar Lell

20.-23. maini sai Eesti Maaülikooli endises peahoones (Tartu, Kreutzwaldi 64) vaadata näitust "Üliõpilassport muutuvajas".

Näitus tutvustas üliõpilasspordi ajalugu ja arengut läbi kolme sajandi, kus lisaks SELLi mängudele vaadeldi ka Eesti Akadeemilise Spordiliidu tegevust Eesti kaasaegse tudengispordi korraldamisel.

Vaade näitusele maaülikoolis

Näitus oli 21.–23. maini Tartus toinud XXVI SELLi Üliõpilasmängude kultuuriprogrammi osaks ning valmis Eesti Akadeemilise Spordiliidu ja Eesti Spordimuuseumi koostöös

TARTU TUNNUSTAS MUUSEUMITÖÖTAJAJD

Daimar Lell

31. mail vastavatud Teatri Kodus toimunud tänuüritusel pälvis teiste seas Tartu Linnavalitsuse tänukirja spordimuuseumi tehnik Vilve Hoop.

Vilve pälvis tunnustuse loova ja väga kohusetundliku töö eest Eesti Spordimuuseumi tehnikuna. Aastate jooksul on Vilve käsi, lisaks igaväevatööle, olnud mängus sadade plakatite, tänukirjade, õnnitluskaartide jmt valmimise juures.

◀ *Vilve Hoop*

ISHPESi SEMINAR ISRAELIS

3.-6. juunini toimus Israelis Wingate instituudis kehalise kasvatus ja sporditeaduste konverentsi raames rahvusvahelise kehalise kasvatus ja spordi ajaloo ühingu (ISHPES) IX seminar. Nelja päeva jooksul kuulati ära poolsada

Enn Mainla tutvumas juudi spordikuulsustega Wingate instituudis asuvas muuseumis

ettekannet. Eestit esindanud spordimuuseumi teadussekretär Kalle Voolaid pidas ettekandega 1922. aasta tõstmise MM-võistlustest Tallinnas ja juhtivteadur Enn Mainla rääkis Eesti Kultuurkapitali kehakultuuri sihtkapitali osast spordiliikumise suunamisel.

Kohal oli spordiajaloolasi küll igalt mandrilt, kuid siiski vähem, kui kaks aastat tagasi VIII seminaril Tartus. Eks vast sai takistuseks pingeline olukord selles piirkonnas. Kohapeal seda siiski muust märgata polnud, kui kõrgentatud turvameetmetest. Seda mitte ainult lennujaamas, vaid ka suuremasse kaubamajja sisenedes tuli koti sisu ette näidata. Aga rahva rahulik, lahke ja sõbralik olek korvas selle ebamugavuse.

KÜLAS OLİ RAGBIMEISTER

Ille Palm

9. juuni seltsipäeval spordimuuseumis oli külaliseks Nõukogude Liidu 1978. aasta ragbimeister Kalju Telvar.

Spordipisiku sai Kalju Siberist, kuhu oli küüditatud 1949. aastal ja kust ta kodumaale sai tagasi alles 1956.selt tugevad. See meeskond saadeti küll varsti laiali, kuid hiljem harrastas ta ragbit veel 1968–1978 Kiievi Spartaki, hiljem Aviatori meeskonnas. 1975. aastal sai ta meistersportlaseks, sama tiitli teenis ka armee mitmevõistluses.

Kuhuaarivestlus (vasakult): Kalju Telvar, Ago Kallandi, Aime Pärnakivi, Enn Mainla ja Kaie Voolaid

Eestisse naasis Kalju Telvar 1989. aastal ja töötas bussijuhina.

Külaline rääkis ka Tšernobõli õnnetusest, oma kolmest pojast ja muust ning vastas arvukatele küsimustele. Praegu tegeleb ta veteranina aktiivselt kergejõustikuga.

MAADLUSSANGAR AUGUST ENGLAS

18. juunil spordimuuseumis avatud näitus on pühendatud käesoleva aasta jaanuaris oma 85. juubelit tähistanud kahekordsele maailmameistrile August Englasele. Näitusel saab näha hulgaliselt maadlussangari elu- ja sportlasteed kajastavaid fotosid, mitmeid auhindu, medaleid, märke, diplomeid, aukirju, meeneid jmt. Loomulikult on näitusel aukohal kaks maailmameistrivõistluste kuldset medalit.

Kaks kahekordset maailmameistrit – üks luust ja lihast, teine graniidist

August Englas on sündinud 15. jaanuaril 1925 Tartumaal. Tõsisemate maadlustreeningutega alustas ta pärast II maailmasõda. Aastatel 1949-1954 tuli Englas maadluses 7-kordseks NSV Liidu meistriks (5 tiitlit vaba- ja 2 kreeka-rooma maadluses). 1953. aastal tuli ta Napolis kreeka-rooma maadluse ning 1954. aastal Tokyos vabamaadluse maailmameistriks. Helsingi olümpiamängudel 1952. aastal saavutas Englas vabamaadluses 4. koha.

August Englas on Tallinna aukodanik (1996) ja Eesti Olümpiakomitee auliige (2008). 1999. aastal pälvis ta Valgetähe IV klassi teenetemärgi, aastal 2002 elutöö eest riikliku spordipreemia.

Näitus “Maadlussangar August Englas” jääb avatuks 3. oktoobrini.

EESTI SPORDIMUUSEUMI XXXIII TEATMEMATERJALI KOGUMISE VÕISTLUS

Žürii koosseisus Enn Mainla (esimees), Kaie Voolaid ja Anu Sillastu, tutvunud võistlusele 49 autorilt laekunud 51 töödega, otsustas:

I AUHIND ja ERIAUHIND PARIM SPORDIALA AJALUGU

Jaan Ahi. Eesti jäähoki aastatel 1985–2010. Tallinn, 2010.

II AUHIND JA PARIM AUTOBIOGRAAFILINE TÖÖ

Hans Torim. Meenutusi ja meenumisi. II. Mustamäe-Kääriku-Haabneeme, 2005–2009.

III AUHIND

Ants Promet. Juubeldamata juubelid aastatel 2000–2010. Tallinn, 2009–2010. + CD

ERIAUHINNAD:

PARIM SPORDIALA TEATMEMATERJALI KOGU

Nora Kutti. Meenutades ja (vanu) ajalehti sirvides. Ujumine 2004–2009. XXIII (X). Tartu, 2010.

PARIM BIOGRAAFILINE TÖÖ

Ago Kallandi. Alfred Kriisk. Lendur ja laskur. Jõgeva, 2010.

PARIM VÕISTLUSÜLEVAADE

Steven Lätt, Lennart Ruuda. 10 aastat Simpel Sessionit. Vastseliina, 2010. (CD-l osavõtjate-riikide ja sponsorite tabelid aastate lõikes)

PARIM KROONIKA

Auri Laaspere. ESVL kroonika 2009. Tallinn, 2010.

PARIM MÄLESTUSTE KOGU

Õilme Tomberg. Mälestused – sport, minu elustiil. Mälestusi isast Aleksander Rajalast. Reis Siberi laantesse. 2008–2009.

PARIM BIOGRAAFILISTE ANDMETE KOGU

Malle Tampere. Tartu linna kehalise kasvatuse õpetajate meenutusi oma tööaastatest. Tartu, 2009.

PARIM ÜLIÕPILASTÖÖ 350.00 EEK

Elar Jaakson. Sõudeklubi “Pärnu” 1991–2008. Tartu, 2009.

PARIM ÕPILASTÖÖ 350.00 EEK

Kerstin Uiboupin. Perekond Uiboupin ja sport. Vastseliina, 2010.

ERGUTUSAUHINNAD:

Vambola Rimmel. Pärnu Spordiveteranide Koondise kroonika. 12. raamat. 2010.

Rein Järva. Korvpall TTÜ-s (lühipilk ajalukku). 2010.

Marje Aavoja (Kiho). Lugu nr. 1. Mälestused noorest Tammistest. Lugu nr. 2. Mälestused naiskonna kaptenist Ellest. Palju aastaid spordis - kaheksateist. Palju aastaid koos Ellega. Lugu nr. 3. Mälestused maailmameister Enest ja treener Edgar Naaritsast. Tartu, 2010.

Nora Kutti. 50 aastat Kehakultuuriteaduskonna õppejõude (1928–1977 incl). II. Tartu, 2010.; 20 aastase Tartu Kergejõustikuveteranide Klubi – KEVEK'i spordiveteranide saavutusi 1989–2009. Tartu, 2010.; Meenutades ja (vanu) ajalehti sirvides. Kergejõustik. XXII (XVII). Tartu, 2010.

Leila Marruž. Spordiklubi Contra 1999–2009. Tartu, 2009.

Monika Peetsmann. Põlva spordielu areng ja ujumisvõimalused. Tartu, 2009.

INFORMATSIOON!

Liikmemaksu (mis vastavalt üldkoosoleku otsusele on 50 krooni, pensionäridel 25 krooni, liikmemaksust on vabastatud auliikmed ja üle 80aastased) ja toetusi on võimalik tasuda Eesti Spordiajaloo Seltsi **arveldusarvele nr. 10152001602002** SEB pangas või tuua/saata seltsi juhatusele Spordimuuseumi (Rüütli 15, Tartu 51007) kas seltsi esimehele Enn Mainlale (tel. 7300754, 56497632, fax 7300763, E-mail: enn@spordimuuseum.ee), laekurvarahoidjale Rait Männikule (tel. 7300771, 5119369, E-mail: rait@spordimuuseum.ee), Tallinna osakonna liikmetel oma osakonna laekurile.

□ □ □ □ □ □ □

Eesti Spordiajaloo Selts tänab Eesti Kultuurkapitali

seltsi tegevuse toetamise eest!

□ □ □ □ □

**Kasutatud ESM kodulehel ilmunud materjale.
Fotod: Enn Mainla, Rait Männik ja Kalle Voolaid**

□ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr. 54
koostas ja toimetas Enn Mainla**